

ROZSUDEK
Jménem republiky

Nejvyšší soud ČSFR *projednal* ve veřejném zasedání konaném ve dnech 16. – 19. října 1990 v senátě složeném z předsedy JUDr. Vladimíra Veselého a soudců JUDr. Igora Burgera, JUDr. Ladislava Červenky, Csc., JUDr. Karla Hasche a JUDr. Edamara Krhute *stížnost pro porušení zákona* podanou generálním prokurátorem ČSFR v trestní věci proti obviněným : Romanu B r á z d o v i, Ing. Miloši K o c ú r o v i, Ing. Milanu A n d r á š i k o v i, Ing. Pavlu B e d ě a č o v i, Ing. Františku Č e r m a n o v i, Stanislavu D u b r a v i c k é m u a Juraji L a c h m a n o v i vedené u krajského soudu v Bratislavě pod sp. zn.1 T 6/82 a podle § 268 odst.2, § 269 odst.2, § 270 odst.1 tr. ř.

rozhodl

takto:

Usnesením nejvyššího soudu Slovenské republiky ze dne 25. dubna 1983 sp.zn. 1 To 17/83 a v řízení, které tomuto usnesení předcházelo, *byl porušen zákon* v ustanovení § 2 odst. 5, § 256 tr.ř. v neprospěch obviněných.

Toto usnesení v celém rozsahu a dále rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22. září 1982 sp.zn.1 T 6/82 v odsuzující části se zrušují. Zároveň se zrušují i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem k změně, k níž došlo zrušením, pozbyla odkladu.

Krajskému soudu v Bratislavě se přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Odůvodnění:

Rozsudkem krajského soudu v Bratislavě sp.zn. 1 T 6/82 ze dne 22.9.1982 byli obv. Roman Brázda, Ing. Miloš Kocúr, Ing. Milan Andrášik, Ing. Pavol Beďač, Ing. František Čerman a Stanislav Dubravický uznáni vinnými jako spolupachatelé ve smyslu § 9 odst.2 tr. zák. trestným činem vraždy podle § 219 tr. zák. a trestným činem znásilnění podle § 241 odst.1 tr.zák skutek ad 1 trestným činem znásilnění podle § 241 odst.1 tr. zák., obv. Ing. Milan Andrášik a Ing. František Čerman také trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst.1,2 písm.b) tr.zák. a obv. Juraj Lachman pomocí k trestnému činu znásilnění podle § 10 odst.1 písm.c), § 241 odst.1 tr.zák.

Vina obviněných podle rozsudku krajského soudu záleží v tom, že:

1. obv. Miloš Kocúr a Milan Andrášik dne 9.7.1976 asi o 22.30 hod. v Bratislavě poblíž Studentského domova L. Štúra v Mlýnské dolině do osobního auta zn. Fiat 125 P, SPZ NRA 15-76, které řídil Roman Brázda, násilím vtáhli studentku Lékařské fakulty UK L.C. a společně s Františkem Čermanem ji přes její odpor odvezli do bytu v rodinném domě na Varínské ulici č. 16 v Bratislavě.
V tomto bytě ji všichni obvinění proti její vůli násilím zadržovali, přičemž obv. Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Roman Brázda, František Čerman a Stanislav Dubravický ji nutili pít alkohol a vysvlékli ji se záměrem ji znásilnit.
Ovb. Juraj Lachman potom přinesl z koupelny bytu šňůru na prádlo, kterou obv. Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Asndrášik a Stanislav Dubravický L.C. svázali ruce a poté s ní postupně vykonali proti její vůli a přes její odpor pohlavní styk. Přitom si navzájem a také za součinnosti obv. Františka Čermana a Pavla Beďače pomáhali tak, že L.C. přidržovali.

2. obv. Milan Andrášik a František Čerman dne 9.7.1976 v nočních hodinách bez souhlasu a vědomí A.T. vnikli do jejího rodinného domku v Bratislavě na Varínskéulici č. 16 se záměrem násilím tam držet L.C., přičemž takové jednání uskutečnili s dalšími osobami – obv. Milošem Kocúrem a Romanem Brázdou a dalšími členy jejich společnosti.
3. Obv. Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman a Stanislav Dubravický v noci z 9. na 10.7.1976 na podnět Stanislava Dubravického se rozhodli L.C. usmrtit, aby nemohla oznámit Bezpečnosti, že byla znásilněna. Když losováním určili, kdo z nich L.C. usmrtí, naložili ji svázanou a s ústy převázanými kapesníkem do vozidla Romana Brázdy a odvezli jí z Bratislavy do Králové u Sence, okr. Galanta k termálnímu jezírku. Tam ji Miloš Kocúr s Milanem Andrášikem a Romanem Brázdou vhodili do vody a pod kontrolou Stanislava Dubravického, Františka Čermana a Pavla Beďače ji utopili. Obv. Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Roman Brázda potom mrtvolu L.C. z jezírka vytáhli a přenesli k nedaleké řece Černá Voda, do které ji vhodili. V této řece byla mrtvola před mostem v obci Králové dne 14.7.1976 nalezena.

Za tyto trestní činy byli obvinění odsouzeni:

- Juraj Lachman podle § 241 odst.1 k trestu odnětí svobody v trvání 4 roků, pro jehož výkon byl podle § 39 odst.2 písm.a) tr.zák. zařazen do I. nápravně výchovné skupiny.
- Pavol Beďač podle § 219 tr.zák. za použití § 35 odst.1 a § 40 odst.1 tr.zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 8 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 3 tr.zák. zařazen do II. nápravně výchovné skupiny.
- František Čerman podle § 219 tr.zák. za použití § 35 odst.1 tr.zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 12 let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst.2 písm.c) tr.zák. zařazen do III. nápravně výchovné skupiny.
- Stanislav Dubravický podle § 219 tr.zák., § 29 odst,1 písm.a), b), odst. 3 a § 35 odst.2 tr.zák. k výjimečnému souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 18 let, pro jehož výkon byl zařazen podle § 39a odst. 2 písm.c) tr.zák. do III. nápravně výchovné skupiny, současně byl ohledně xy5 zrušen výrok o trestu v rozsudku okresního soudu v Nitře ze dne 30.9.1976 sp.zn.xxxx ve spojení s usnesením krajského soudu v Bratislavě ze dne 12.12.1979 sp.zn.xxxx
- Roman Brázda, Milan Andrášik, a Miloš Kocúr podle § 219 tr.zák., § 29 odst.1 písm.a), b), odst.3 a § 35 odst.1 tr.zák. k výjimečným úhrnným trestům odnětí svobody v trvání u Romana Brázdy 20 let, Milana Andrášika 22 let a Miloša Kocúra 24 let. Podle § 39 odst.2 písm.c) tr. zák. byl každý z těchto obviněných zařazen k výkonu trestu odnětí svobody do III. nápravně výchovné skupiny.

Podle § 228 odst.1 tr.ř. byli obvinění Roman Brázda, Miloš Kocúr, Milan Andrášik, Pavol Beďač, František Čerman a Stanislav Dubravický zavázáni nahradit M.C. škodu ve výši 2986,90 Sk a to společně a nerozdílně.

Podle § 229 odst. 2 tr.ř byla M.C. se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občansko právních.

Naproti tomu byli obv. Roman Brázda, Miloš Kocúr a Juraj Lachman podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěni obžaloby, a to

- Roman Brázda pro přípravu k trestnímu činu křivé výpovědi podle § 7 odst. 1, § 175 odst. 1 písm. a), b) tr.zák., kterého se měl dopustit tím, že

- přesně nezjištěného dne v červenci 1976 v Nitře v restauraci Zobor naváděl sv. ing. Naděždu Beňovou, aby před orgány SNB ve věci vyšetřování vraždy L.C. nevypovídala pravdu a zamlčela účast jeho i ostatních obviněných na diskotéce ve Studentském domovu L.Štúra v Bratislavě dne 9.7.1976
- v přesně nezjištěné době v r. 1978 v Nitře naváděl sv. Aloise Verčinského, aby v případě jeho výslechu před orgány SNB vypověděl nepravdu, že 9.7.1976 byli spolu, a zajistil mu tak na tento večer alibi
- Miloš Kocúr pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr.zák., kterého se měl dopustit tím, že před utopením poškozené L.C. na břehu jezírka v Králové u Sence s ní měl proti její vůli vykonat ještě jednu pohlavní styk,
- Juraj Lachman pro trestný čin vraždy podle § 219 tr.zák., kterého se měl dopustit spolu s dalšími obviněnými ke škodě L.C. skutkem uvedeným v bodě 4 obžaloby.

Rozsudek krajského soudu v Bratislavě napadl odvoláním podaným v neprospěch všech obviněných krajský prokurátor v Bratislavě a v průběhu odvolacího řízení vzal odvolání ve věci obv. Lachmana zpět. Až na obv. Lachmana podali proti rozsudku odvolání také obvinění a jejich příbuzní. Nejvyšší soud Slovenské republiky usnesením ze dne 25. dubna 1983 sp.zn.1 To 17/83 všechna podaná odvolání jako nedůvodná *zamítl*.

Proti tomuto usnesení Nejvyššího soudu SR podal generální prokurátor ČSFR podle § 266 odst. 1 tr.ř. ve prospěch všech obviněných stížnost pro porušení zákona. Má za to, že napadeným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 256 tr. ř. a stejně jako v předcházejícím řízení též v ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., neboť přes rozsáhlé dokazování provedené v přípravním řízení a v řízení před soudem nebyly vyčerpány všechny možnosti k úplnému objasnění věci a ověření obhajoby obviněných. Rozhodnutí obou soudů jsou v důsledku toho založena na neúplných skutkových zjištěních,

K odůvodnění podané stížnosti poukázal generální prokurátor předně na to, že některé závěry o vině obviněných se opírají pouze o skutkové předpoklady, které nebyly důkazně potvrzeny. navíc se tyto předpoklady staly součástí logické konstrukce skutkového děje, ač je jejich existence pochybná.

Úroveň domněnky nepřekročila předně skutková zjištění o předčasném opuštění pracoviště obv.M. Kocúrem a vzdálení se sv. MUDr. Viery Vozárové kritického dne ze soustředění vodáků v Revištském Podzámčí. Neúměrnou je také domněnka, že by obv. Čerman a Andrášik svěřili své francouzské společnice při jejich přepravě z Mlýnské Doliny do Bratislavy-Lamače cizím mužům a také souvisící předpoklad, že obv. Dubravický znal místo Andrášikova bytu, kam měl sestry C. odvézt. Nebylo rovněž prokázáno, že si obv. Čerman i po opuštění podnájmu na V. ulici ponechal klíče od bytu Turčanových a mohl je právě kritického dne použít.

Větší pozornost ostatně soudy podle stížnosti generálního prokurátora měly věnovat objasnění dalších skutkových okolností.

Neprovedly totiž v dostatečném rozsahu ani dokazování o obhajobě obv. P. Beďače. Krajský soud nevyslechl k jeho alibi jako svědky Ivo Bise a Milana Cvopu, ač mohli potvrdit, že jeho auto Fiat 500 nebylo v kritické době v pojízdném stavu, a podepřít tím svědectví jeho bratra Imricha. Jelikož zvolil takový postup z důvodů předpokládané nevěrohodnosti vzpomenuých důkazů, krajský soud ve skutečnosti hodnotil důkazy, které vůbec neprovedl. Stav Beďačova auta byl přitom podmínkou možného přesunu obviněných P. Beďače, F. Čermana, S. Dubravického aj. Lachmana z Bratislavy na místo usmrcení L.C. v Králové u Sence. Také ve věci obv. Milana Kocúra krajský soud v Bratislavě vyslechl k alibi obviněného pouze svědka Juraje Baláchyho, ačkoliv svědek Štefan Tarko, obviněnému bezprostředně nadřízený,

mohl spornou otázku předčasného odchodu obv. Kocúra z pracoviště kritického dne lépe objasnit.

K ověření svědectví MUDr. Viery Vozárové, že se kritického dne nevzdálila ze soustředění vodáků v Revištském Podzámčí, krajský soud vyslechl pouze svědka Pavla Pavlíka a opřel svá skutková zjištění o jeho výpověď přesto, že svědek připustil opuštění tábora svědkyní Vozárovou jen teoreticky. Nejistil dalšími důkazy, jaká byla skutečnost, byť zejména výpovědi svědkyň Kataríny Budínské a Ivony Kustrové, s nimiž svědkyně Vozárová bydlela společně v tomtéž stanu, mohly přispět k objasnění sporné problematiky.

Krajský soud rovněž neprovedl dostatečné dokazování o alibi obv. Andrášika a Čermana, podle něhož se oba obvinění měli se sestrami Cohenovými v nočních hodinách kritického dne vrátit do Andrášikova bytu v Bratislavě-Lamači. Důkaz osobním výslechem sester Cohenových byl nedůvodně odmítnut, stalo-li se tak s poukazem na nevěrohodnost jejich výpovědí, neboť v takovém případě byl hodnocen důkaz, který nebyl vůbec proveden. V té souvislosti nebylo rovněž zjišťováno, zda obv. Dubravický, který měl obv. Lachmana navigovat do Lamače, vůbec znal v kritické době místo Andrášikova bydliště a mohl by do něho sestry Cohenové dopravit.

Nebylo dostatečně prokázáno ani místo činu. Ve spisech chybí výsledky hydrobiologického rozboru vzorků vody odebraných 16.7.1976 z řeky Černá voda a tato skutečnost spolu s rozdílnými druhy rozsvitek, které byly zjištěny v tělesných orgánech zemřelé, a hydrobiologickou expertizou ve vzorcích vody odebraných v roce 1981 z termálního jezírka, otvírá pochybnosti o spolehlivosti dosavadního určení místa činu. Tím zároveň vznikají pochybnosti o věrohodnosti důkazů, jimiž doposud bylo místo činu prokazováno.

Obdobně nebylo podle názoru generálního prokurátora ČSFR zjištěno ani místo únosu L. Cervanové. Pochybnosti o něm vyplývají z rozdílných výpovědí svědků Igora Urbánka, Zdenky Prieložné a Magdy Mlynarčíkové o doprovodu Ludmily Cervanové svědkem Urbánkem k autobusové zastávce. Tyto rozpory nebyly odstraněny přesto, že jejich vyřešení úzce souvisí s věrohodností výpovědi svědka Igora Urbánka.

Z těchto důvodů nepovažuje generální prokurátor ČSFR dosavadní dokazování za úplné a má za to, že krajský soud v Bratislavě rozhodl o vině obviněných na podkladě nedostatečných skutkových zjištění. Téže chyby se ostatně dopustil i nejvyšší soud Slovenské republiky tím, že tyto vady neodstranil ani v odvolacím řízení, když odvolání podaná v prospěch obviněných nedůvodně zamítl.

Generální prokurátor ČSFR proto navrhl, aby Nejvyšší soud ČSFR vyslovil, že napadeným usnesením Nejvyššího soudu SR ze dne 25.4.1983 sp. zn. 1 To 17/83 a v řízení tomuto rozhodnutí předcházejícím byl porušen zákon v neprospěch všech obviněných v ustanoveních § 2 odst. 5 a § 256 tr.ř., aby podle § 269 odst. 2 tr.ř. napadené usnesení Nejvyššího soudu SR i rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22.9.1982 sp. zn. 1 T 6/82 zrušil a podle § 270 odst. 1 tr.ř. přikázal krajskému soudu v Bratislavě o věci znovu jednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud České a Slovenské Federativní Republiky přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr.ř. správnost výroků napadeného usnesení, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen v rozsahu vytýkaném ve stížnosti pro porušení zákona.

Krajský soud v Bratislavě provedl u hlavního líčení v posuzované trestné věci velmi rozsáhlé dokazování, přesto se mu však nepodařilo její skutkový stav dostatečně objasnit. Neúplnost dokazování neodstranil ani Nejvyšší soud SR, byť některé důkazy v odvolacím řízení sám doplnil. Soudy v důsledku toho rozhodly o vině obviněných na základě skutkového stavu věcí, který nebyl dostatečně objasněn. Jejich rozhodnutí proto nejsou v souladu se zákonem. Obecnou vadou v postupu krajského soudu i Nejvyššího soudu SR je jejich nesprávný přístup k obhajobě obviněných. Byla v některých případech bez jakéhokoliv prověření odmítnuta a důkazy, kterými mohla být ověřena, nebyly provedeny. Obhajoba obviněných byla v těchto případech posuzována jen ve světle důkazů, které vyznívaly jednoznačně v neprospěch

obviněných. V důsledku toho byla obhajoba obviněných apriorně považována za nevěrohodnou a odmítána. Takový postup je nesprávný. Neodpovídá základním principům trestního řízení zajišťujícím jeho objektivitu, zejména zásadám objektivní pravdy a práva na obhajobu. Soud nemůže hodnotit důkazy, které neprovedl, tím spíše týkají-li se, jak tomu bylo právě v posuzovaném případě, významných a důležitých okolností, relevantních z hlediska správných skutkových zjištění.

V posuzované věci soudy postupovaly tímto nesprávným způsobem především při dokazování ohledně možné účasti některých obviněných na skutku a postupně měněných místech jeho přípravy a páčání, popř. ohledně okolností podmiňujících možnost jejich účasti. Tak konkrétně ve věci obv. Miloše Kocúra měli být vedle Štefana Tarko, způsobilého objasnit přítomnost obv. Kocúra kritického dne na pracovišti u Městského stavebního podniku v Nitře až do odpoledních hodin, vyslechnuti jako svědci rovněž manželé Dagmar a Michal Luprichovi, Jozef, František a Dagmar Daňovi a v neposlední řadě též Igor Peleška a Jozef Šula k účasti obv. Miloše Kocúra na výletě podniknutém v odpoledních hodinách kritického dne k zatopenému bagrovišti v Ivánce u Nitry, kde měl obv. Miloš Kocúr setrvat až do odpoledních hodin následujícího dne.

Soudy se nemohly obejít bez výsledku sester Sylvie a Lucie Cohenových u hlavního líčení, neboť jinak namohly ani prověřit alibi obviněných Milana Andrášika a Františka Čermana, že se s oběma svědkyněmi kritického dne kolem půlnoci vrátili z diskotéky v Mlýnské dolině do Andrášikova bytu v Bratislavě-Lamači, ani objasnit další okolnosti důležité pro hodnocení věrohodnosti vlastních údajů obou svědkyň i dalších důkazů. Patří k nim především event. účast obou sester Cohenových na zábavě v bytě Turčanových na Varínské ulici /jak ji shodně uvedli obv. Roman Brázda a svědkyně MUDr. Viera Vozárová, dříve Zimáková/, způsob a doba jejich návratu do Andrášikova bytu v Lamači, termín a průběh jejich návštěvy v ČSFR na počátku července roku 1976 a porovnání zjištěných okolností s poznatky již shromážděnými v dosavadním průběhu řízení – s deníkem sester Cohenových, zprávami o jejich pobytu v ČSFR poskytnutými Sylvii Cohenovou československému velvyslanectví v Paříži, dopisem Sylvie Cohenové z 1.6.1982 /č.1. 3248 vyš. sp./ a s jejím dopisem z 3.8.1982 /příloha II/9 protokolu o hlavním líčení/, s odborným vyjádřením Federální správy VB z 24.5.1982 pod sp. zn. 017/84/KT-4-82 /č.1. 3242 vyšetřovacího spisu/, týkajícím se zhodnocení data v deníku sester Cohenových za falsum, v neposlední řadě také s dokumentací jejich návštěvy Klausovy synagogy a Státního židovského muzea v Praze /přílohy II/ 10 a 11 protokolu o hlavním líčení/. Takový postup je nezbytný také z hlediska správného hodnocení vlivu času uběhlého od návštěvy obou svědkyň v ČSFR a možností jejich přímého styku s obviněnými, popř. jejich rodinnými příslušníky, na věrohodnost jejich výpovědí. Hodnocením těchto faktorů se musí soud pečlivě zabývat, a to nejen u zmíněných výpovědí sester Cohenových, ale i u mnoha dalších důkazů. Nikoliv nepodstatná je rovněž námitka obv. Pavla Beďače o nepojízdnosti jeho auta Fiat 500, neboť i ona znamená podmínku jeho možné účasti/ i účasti dalších obviněných, kteří měli být jeho autem přepraveni z Mlýnské doliny do Bratislavy-Prievozu a odtud do Králové u Sence/, na činu. Přesto však soudy odmítly s poukazem na nevěrohodnost odůvodněnou protikladnými důkazy provést výpověď svědků Ivo Blse a Milana Cvopy, ač podle obv. Pavla Beďače tyto svědci mohli jeho obhajobu potvrdit.

Pro úplnost je třeba v této souvislosti poukázat na novou obhajobu uplatněnou obv. Romanem Brázdou v jeho písemnosti, nazvané „žádost o obnovu procesu“ ze dne 17.5.1990, kterou adresoval Nejvyššímu soudu ČSFR. Tuto obhajobu je nutno prověřit stejně jako alibi ostatních obviněných. Výslech svědkyň Aleny Mikové a Evy Andrášikové, s nimiž měl obv. Roman Brázda kritického dne v odpoledních a večerních hodinách prodlévat v jedné z nitranských vináren, a příp. ověření věrohodnosti jejich výpovědí se proto jeví nezbytnou součástí uvažovaného důkazního doplnění.

Teprve po provedení uvedených důkazů a jejich případném doplnění o okolnosti, které umožní posoudit jejich věrohodnost, bude možno považovat dokazování o alibi zmíněných obviněných za úplné a způsobilé k řádnému hodnocení podle § 2 odst. 6 tr.ř. a k odůvodnění z nich vyplývajících skutkových poznatků. Dosavadní závěry v tomto směru byly přinejmenším předčasné, neboť se opíraly o neúplné výsledky dokazování.

Neúplným však zůstalo rovněž dokazování o okolnostech, jež mají význam zejména pro posuzování věrohodnosti důkazů, které soud považoval za rozhodující a opřel o ně svá skutková zjištění. Těmto okolnostem nebyla věnována dostatečná pozornost, ať se týkají událostí z Mlýnské doliny, anebo souvisí s trestnou činností, která měla být postupně spáchaná v bytě na Varínské ulici a posléze v Králové u Sence. Soudy neobjasnili všechny souvislosti mající význam pro hodnocení věrohodnosti takových důkazů, zejména neodstranily rozpory, které jejich věrohodnost a tím i objektivitu na nich založených skutkových zjištění problematizují.

Pokud jde o události proběhlé v Mlýnské dolině, má takový význam především svědectví Igora Urbánka a dosud neodstraněné rozpory, které se v dokazování o okolnostech osvědčovaných tímto svědkem nakupily.

Proti jeho tvrzení o doprovodu Ludmily Cervanové od internátu Ľ. Štúra až na místo jejího únosu stojí výpověď svědkyně Zdenky Kováčové, provdané Prieložné a Magdalény Mlynarčíkové, podle nichž Ludmila Cervanová nebyla před únosem cestou k autobusové zastávce doprovázena žádným mužem. Krajský soud v Bratislavě měl tento rozpor odstranit výslechem dalších svědků – Pavla Komory, Alexandra Nikolajeviča Kozaka, Pavla Vereše a Milana Babulice, kteří v přípravném řízení potvrzovali výpovědi svědkyň Z. Prieložné a M. Mlynarčíkové, příp. výslechem dalších osob, které musely odchod Ľ. Cervanové z internátu zaznamenat, a to Ivana Mrazko, Miroslava Vanko a Ladislava Velkého. Protože tak krajský soud nepostupoval, zůstala otázka doprovodu Ľ. Cervanové svědkem Igorem Urbánkem spornou a nadále zpochybňuje věrohodnost Urbánkova svědectví, že byl únosu Ľ. Cervanové přítomen.

Obdobný význam má rovněž neobjasněný rozpor v dokazování o místě únosu Ľ. Cervanové. I v tomto případě kolidují Urbánkovy údaje, umísťující únos do prostoru zastávky autobusu č. 39, se svědectvím Zdenky Prieložné a Magdalény Mlynarčíkové, které ho umísťují do 2/3 vzdálenosti mezi internátem a zastávkou autobusu. Krajský soud vzal za základ skutkových zjištění o místě únosu svědka Igora Urbánka, aniž by vyhodnotil důkazy o viditelnosti a výhledových možnostech obou svědkyň ovlivněných afunkcí veřejného osvětlení v uvažovaném prostoru v době činu a levotočivou zatačkou ve směru od internátu Ľ. Štúra k zastávce autobusu č. 39 a zkoumal, zda by svědkyně Zdenka Prieložná a Magdaléna Mlynarčíková mohly v těchto podmínkách zavlečení Ľ. Cervanové do osobního auta, pokud by k němu došlo v souladu se svědectvím Igora Urbánka v prostoru autobusové zastávky, vůbec pozorovat. Měl-li krajský soud pochybnosti o vyšetřovacím pokusu, kterým byly v r. 1976 zjišťovány výhledové možnosti na místě únosu, měl tento důkaz provést znovu a podle jeho výsledků i podle výsledků konfrontace svědectví Z. Prieložné a M. Mlynarčíkové s výpověďmi svědků Ivana Mrazko, Miroslava Vanko a Ladislava Velkého rozpor v dokazování odstranit.

Věřehodnosti Urbánkovy výpovědi se dotýkají také rozpory v dokazování o realitě konfliktu mezi obv. Milošem Kocúrem a svědkem Igorem Urbánkem ve vestibulu internátu Ľ. Štúra. Krajský soud se nezabýval důkazy, které konflikt v rozporu se svědectvím Igora Urbánka nepotvrzují, zejména nevyslechl jako svědka MUDr. Josefa Čulmana, příp. dosud nevyslyšenou svědkyni Rizmanovou, ač jejich výpovědi patří také k podkladům, na jejichž základě měl soud posuzovat správnost alibi obv. Kocúra.

V souvislosti s dosud neobjasněným doprovodem Ľ. Cervanové na místo jejího únosu se krajský soud v dostatečném rozsahu nezabýval ani důkazy o jejím chování při odchodu

z internátu, které Urbánkovu svědectví odporují. Patří mezi ně zejména svědectví Juraja Kličky o Cervanovou odmítnuté nabídce doprovodu na nádraží v Bratislavě, odůvodněné příslibem odvozu autem Nitrančanů, a v neposlední řadě již vzpomenutá svědectví Pavla Komory, A.N. Kozáka, Pavla Vereše, Milana Babulice, Ladislava Velkého, Miroslava Vanko, Zdeny Prieložné a Magdalény Mlynarčíkové o tom, že Ľudmila Cervanová odcházela z internátu Ľ. Štúra sama, nesouc v ruce cestovní tašku.

Za nedostatek v postupu obou soudů nutno označit skutečnost, že neprovedli důkaz trestním spisem obv. Jána Hrma, v r. 1976 studenta I. ročníku FTVS-UK v Bratislavě, vedeným na odboru vyšetřování Správy VB v Bratislavě pod původním VV-38/76, jehož trestní stíhání pro trestný čin vraždy podle § 219 tr. zák., spáchaný 9.7.1976 únosem a usmrcením Ľudmily Cervanové, bylo podle § 172 odst. 1 písm. c/ tr.ř. zastaveno. Spis totiž mimo jiné okolnosti související s projednávanou trestnou věcí obv. Romana Brázdy a spol., které je třeba vzít při zjišťování jejího skutkového stavu v úvahu, obsahuje také původní výpověď svědka Lukáče Karabinoše z r. 1976, který v ní v rozporu se všemi důkazy, o které soudy v trestní věci obv. Romana Brázdy a spol. opřely svá zjištění, označil za únosce Ľ. Cervanové tři osobně mu známé vysokoškolské studenty bydlící na internátu Ľ. Štúra, které v osobním autě Škoda 100 /Š 100 L/ odvázejícím Ľ. Cervanovou bezpečně poznal. Soudy měly porovnat jeho výpovědi, jimiž si protiřečí, a zhodnotit věrohodnost a protikladnost oprávněných verzí, příp. opatřit pro takové hodnocení objektivní podklady, nevyjímaje výslech vyšetřovatelů vyslychajících Lukáče Karabinoše /později zemřelého/ jako svědka v letech 1976 a 1981. Protože soudy tímto způsobem nepostupovaly, původní verze Karabinošovy výpovědi i nadále problematizuje věrohodnost důkazů, o které krajský soud i Nejvyšší soud SR opřely svá skutková zjištění a rozhodnutí.

Okolnosti umožňující posoudit hodnověrnost důkazů nebyly předmětem dokazování ani v případě svědectví MUDr. Viery Vozárové. Také její protikladné výpovědi měly být ověřeny všemi dostupnými důkazy a přitom vznikající rozpory měly být na základě objektivních podkladů, které by je umožnily posoudit a hodnotit, odstraněny.

Krajský soud však tímto způsobem nepostupoval. Nevyslechl vedle svědka Pavla Pavlíka další účastníky vodáckého soustředění, v jejichž společnosti měla svědkyně Viera Vozárová dne 9.7.1976 v odpoledních a nočních hodinách prodlévat v Revištském Podzámčí, zejména však Katarínu Budínskou a Ivonu Kustrovou, s nimiž svědkyně Viera Vozárová měla přespávat ve stanu a které si proto mohly zapamatovat její nepřítomnost, příp. ranní návrat. Podmínkou uplatnění protikladné verze, kterou svědkyně Viera Vozárová usvědčovala všechny obviněné z účasti na činu, je rovněž zachovaná možnost návratu této svědkyně z Nitry do Revištského Podzámčí před zahájením denního programu dne 10.7.1976. Z těchto důvodů a vzhledem ke vzdálenosti mezi Nitrou a Revištským Podzámčím měla být tato možnost prověřena a mělo se tak stát na podkladě časového snímku cesty svědkyně Vozárové vypracovaného v závislosti na použitém dopravním prostředku. Krajský soud uvedeným způsobem původní výpověď svědkyně Viery Vozárové neproověřil. Dokazování o okolnostech umožňujících posoudit její věrohodnost proto zůstalo neúplným.

Dosavadní dokazování je neúplné konečně též proto, že krajský soud vůbec neprovedl dokazování o některých dalších důležitých skutkových okolnostech, anebo se spokojil s takovými důkazy, které spornou problematiku v dostatečném rozsahu neobjasnily nebo nebyly provedeny způsobem odpovídajícím zákonu.

Takovou povahu rovněž má v posuzovaném případě uplatněná metoda pachových konzerv. Nejvyšší soud SR její výsledky odmítl, aniž by z věcného hlediska označil a zdůvodnil, proč nemohou znamenat nepřímý usvědčující důkaz pro případ, že byly získány způsobem vyhovujícím podmínkám Směrnice pro využívání metody pachových konzerv ve Sboru národní bezpečnosti, stanoveným pod VB/F-21/R-77, event. předchozím popisem, a nebyly ovlivněny ani faktorem času a prostředím, jejichž působení byly vzhledem k otiskům

pachových stop odňatým v r. 1976 mimo jiné z předmětů nalezených v řece Černá Voda dlouhodobě vystaveny. S přihlédnutím k nárokům spojeným s posuzováním těchto otázek nelze vystačit s objasněním zmíněných okolností svědkem Miroslavem Rožnovským, technikem Bezpečnosti, jak postupoval krajský soud v Bratislavě, a nezbyvá, než podle § 105 tr.ř., jak na to upozornil již Nejvyšší soud SR, přibrat k provedení odorologické expertízy znalce, popř. zainteresovaný ústav. Předmětem znaleckého posudku přitom vedle přezkoumání správnosti postupu při aplikaci metody pachových konzerv a vlivu prostředí i faktoru času na dosažené výsledky budou i otázky dokumentace uplatnění této metody a jejich výsledků v dané věci, což ve spisu doposud chybí. Úkolem znalce dále bude odůvodnit správnost a použitelnost jejích výsledků i vzhledem k takové okolnosti, jako je shoda pachové konzervy obv. Miloše Kocúra s otisky pachových stop odebraných z riflových kalhot Ludmily Cervanové, když s nimi obv. Kocúr nemohl přijít do styku. Zemřelá je totiž v kritické době neměla oblečena a kalhoty byly po činu nalezeny mezi jejími ostatními svršky ve skříni na pokoji internátu L. Štúra v Mlýnské dolině.

Teprve objasnění uvedené problematiky umožní krajskému soudu zaujmout věcně správné stanovisko k důkaznímu významu výsledků aplikace metody a jejich použitelnosti jako nepřímého usvědčujícího důkazu. Dosavadní závěry soudů v tomto směru postrádají potřebnou důkazní oporu.

V trestním spise dále chybí dokumentace a výsledky hydrobiologické expertízy dvou vzorků vody odebraných dne 16.7.1976 z řeky Černá Voda v okolí místa nálezu mrtvoly Ludmily Cervanové /nejde tu o vyhodnocení vzorku vody s rostlinným materiálem ve znaleckém posudku Kriminálního ústavu VB ze dne 30.7.1976 na č.1. 1868 vyšetřovacího spisu/. Tento nedostatek akcentují výsledky hydrobiologického rozboru vzorků vody odebrané dne 20.11.1981 z termálního jezírka na katastru obce Králová u Sence, v němž měla být podle skutkových zjištění obou soudů Ludmila Cervanová utopena, tím, že se překrývají s pitevním nálezem jednotlivých druhů rozsivek v játrech a plicích zemřelé jen zčásti. Tyto souvislosti jsou zdrojem úvah, zda pitevnímu nálezu neodpovídají více hydrobiologické poměry ze vzorků vody z řeky Černá Voda, než z termálního jezírka, a tím i zdrojem pochybností obviněných o správném zjištění místa činu a objektivitu prokazujících ho důkazů.

Argument o možné změně fytoplanktonu termálního jezírka v období let 1976-1981, jak ji připouští hydrobiologická expertíza, sám o sobě neodstraňuje zmíněné nedostatky a jejich vliv na skutková zjištění. Doplnění vyšetřovacího spisu rozbořem vzorků vody odebraných v r. 1976 z řeky Černá Voda se proto jeví pro posouzení otázky, zda pitevnímu nálezu odpovídá více jejich skladba ve vzorcích vody odebraných z termálního jezírka, než z řeky Černá Voda, důležité.

V té souvislosti nutno dodat, že krajský soud bude muset zkoumat, jaký vliv mělo na hydrobiologické poměry obou míst – místa nálezu mrtvoly v řece Černá Voda a místa utopení Ludmily Cervanové v termálním jezírku jejich propojení, pokud k němu došlo přede dnem 9.7.1976. Zmiňuje se o něm zpráva Geologického ústavu v Bratislavě ze dne 19.11.1981, připojená ke zprávě odboru vyšetřování VB – Správy SNB hl.m. Bratislavy a Západoslovenského kraje ze dne 13.7.1990 pod ČSV VV 38/1976, vyžádané Nejvyšším soudem ČSFR. Nároky správného posouzení této problematiky odůvodňují objasnění a vyhodnocení těchto otázek znaleckým posudkem z oboru hydrobiologie.

Předmětem dokazování krajského soudu posléze nebyly ani námitky obviněných zpochybňující identitu ženské mrtvoly nalezené v řece Černá Voda. Jsou-li zdrojem pochybností obviněných v tomto směru rozdílné údaje o stáří a době setrvání nalezené mrtvoly ve vodě podle zprávy MUDr. Anny Kalašové ze dne 14.7.1976 o ohledání mrtvoly a podle pitevního nálezu a soudně lékařského znaleckého posudku ze dne 16.7. 1976 o smrti Ludmily Cervanové, pak měl krajský soud objasnit výsledkem MUDr. A. Kalašové okolnosti, za kterých bylo ohledání mrtvoly provedeno a posoudit jejich význam a vliv na zkoumané a

odporující si údaje. V této souvislosti se pro případ přetrvávajících nejasností dává v úvahu vyžádání znaleckého posudku o rozkladu mrtvoly ve vodě za konkrétních podmínek v době činu. Totožnost nalezené ženské mrtvoly s obětí je základní otázkou reality posuzovaného skutku a jakékoli objektivní pochybnosti v tomto směru nelze nechat bez povšimnutí. Neúplně zůstalo rovněž dokazování o námitce vynuceného doznání, ačkoliv jsou jeho výsledky významným podkladem pro hodnocení věrohodnosti jednoho ze stěžejných důkazů – původního doznání obviněných. Soudy v daném případě nevyčerpaly k objasnění této otázky všechny nabízející se možnosti. Předně v dostatečném rozsahu neproověřili údaje obviněných o ovlivňování a vynucování jejich výpovědí psychickým nátlakem a fyzickým násilím nastrčených spoluvězňů, jak na to poukazovali zejména obv. Roman Brázda a Milan Andrášik. Vedle Jana Janžetiče měli být k těmto otázkám vyslechnuti také svědci Petr Jurák, Zdeněk Krajčí, Rajmund Kazatel a Petr Helísek /ve věci obv. R. Brázdy/, Ivan Fagan /k tvrzení obv. M. Andrášika/ a svědek Bertok /k obhajobě obv. F. Čermana/. Doba jejich pobytu na společných celách s obviněnými a důvody, pro které do nich byli umístěny, měly současně tvořit nedílnou část doplňovaných skutkových zjištění, opatřených od vedení příslušných útvarů SNV a ve věci činných vyšetřovatelů.

K otázce fyzického násilí krajský soud provede důkaz také spisem okresní prokuratury Bratislava-venkov Vp 38/81 o trestním stíhání obv. P. Beďače údajně pro trestný čin křivého obvinění podle § 175 odst. 1 tr. zák., který měl obviněný spáchat oznámením u náčelníka věznice a generálního prokurátora SR, že byl při výslechu dne 26.8.1981 vyšetřovatelem zbit. Pro případ, že stíhaný čin nebyl objasněn, krajský soud sám provede s přihlédnutím ke shromážděným důkazům opatření ke zjištění objektivní pravdy.

Závažnost námitek obviněných o jejich ovlivňování fyzickým a psychickým násilím a možné obtíže při opatřování podkladů pro objasňování těchto metod odůvodňují požádat o souběžné vyšetření okolností důležitých z hlediska oprávněnosti námitek obviněných Inspekci ministra vnitra SR a obdobný orgán SNV SR.

V této souvislosti měl krajský soud zkoumat také námitku obviněných, že psychickým nátlakem byla vynucena rovněž usvědčující je výpověď svědkyně MUDr. Viery Vozárové. Krajský soud měl v tomto směru provést důkaz spisem obvodního soudu v Bratislavě sp.zn. 2 T 326/82 a zejména objasnit, zda takové účinky nemělo dvoudenní zadržení svědkyně Vozárové dne 28.8.1981 a její vzatí do vazby dne 8.10.1981 pro trestný čin křivého obvinění podle § 175 odst. 1 tr. zák., jestliže bylo odůvodněno odvoláním původních a obviněné usvědčujících výpovědí a svědkyně přitom byla propuštěna na svobodu z vazby i z předběžného zadržení, jakmile tyto změněné výpovědi odvolala.

Teprve výsledky doplněného dokazování o námitce vynucených důkazů umožní zaujmout objektivní stanovisko k otázce, zda odvolané usvědčující výpovědi obviněných a svědkyně V. Vozárové z přípravního řízení nebyly ovlivněny psychickým nátlakem a fyzickým násilím a mohou být v důsledku toho podkladem správných skutkových zjištění soudů. Dosavadní poznatky v tomto směru jsou neúplné, řešení této problematiky neumožňují a na nich založené skutkové závěry obou soudů nemají dostatečnou důkazní oporu.

Vytýkané nedostatky se netýkají zprošťující části rozsudku, v tomto směru soudy postupovaly v souladu s hledisky zákona a proto zprošťující výroky zůstaly nedotčeny.

Vzhledem k nedostatkům ve skutkových zjištěních, z nichž některé nebyly v podané stížnosti pro porušení zákona vytýkány, Nejvyšší soud ČSFR vyslovil, že usnesením Nejvyššího soudu SR ze dne 25. dubna 1983 sp.zn. 1 To 17/83 a v řízení, které tomuto usnesení předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 5, § 256 tr.ř. v neprospěch obv. Romana Brázdy, ing. Miloše Kocúra, ing. Milana Andrášika, ing. Pavla Beďače, ing. Františka Čermana, Stanislava Dubrovického a Juraja Lachmana, toto usnesení v celém rozsahu a dále rozsudek krajského soudu v Bratislavě ze dne 22. září 1982 sp.zn. 1 T 6/82 v odsuzující části zrušil, zároveň zrušil i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně,

k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a krajskému soudu v Bratislavě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Při novém projednání vůči bude povinností krajského soudu doplnit dokazování o dosud neobjasněných okolnostech, blíže již v tomto rozhodnutí uvedených a řídit se přitom úvahami Nejvyššího soudu ČSFR, které směřují ke zjištění skutečného stavu věci a hodnocení důkazů založenému na pečlivém uvážení všech okolností případu při plném respektování práva obviněných na obhajobu a dodržování ostatních principů trestního řízení. Vinu obviněných bude možné posoudit až po odstranění neúplnosti dosavadních skutkových zjištění.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí není opravný prostředek přípustný.

V Praze dne 19. října 1990

Předseda senátu
JUDr. Vladimír V e s e l ý

Za správnost: